

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gasot'a esse de 2 ori: Mercurca si Sambet'a, F6iea una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doidiacari, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tac'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 37.

Brasiovu, 15. Maiu 1863.

Anulu XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Idei fugitive despre legea electorala provisoria a Ardealului.

Ac6sta lege electorala provisoria publicata la Vien'a in t6te trei limbile tierii Ardealului, reproducusa in t6te foile publice, consta, precumu veduramu, din 75 §§-i.

Noi nu scimu pana in catu cititorii nostrii voru fi aflatu ac6sta lege provisoria, corespondiet6re scopului. Noi din partene citinduo cu luareaminte si — abstrag6ndu cu totulu dela impregiurarea, ca ac6sta lege, s6u cumu s'a numitu astadata regulamentu, este si ea octroata, — mai in urma amu disu in inim'a n6stra: Ce mai pecatu, ca Ardealulu, ca t6te tierile de prin pregiuru nu se bucurara incai de o asemenea lege electorala celu pu6inu dela 1791 inc6ce! —

Nu ca d6ra noi s6u ca amu iubi octroarile, s6u ca amu admir6 ac6sta lege electorala provisoria c6 o intocmire cu totulu noua si atatu de geniala, in catu asemenea aceleia se nu se mai afle nici un'a pre su-prafaci'a Europei; ba tocma din contra, noi aflamu, ca mai bine de a treia parte a acestui regulamentu este decopiata dupa alte asemenea legi ale altoru tieri europene constitutionale, pre catu aceleasi se potu aplic6 in *fapta* la ori-ce alte pop6ra ajunse celu pu6inu in starea culturei in carea se afla Ardealulu; dara celelalte doua parti au trebuitu se purc6da, precumu s'a intemplatu vrei nu vrei (velle nolle), pe cale fr6sca, din total'a prefacere ce a urmatu de 15 ani inc6ce in referintiele patriei n6stre cu privire la natiuni, confesiuni, clase diferite ale poporului scl. De aceea marturisimu ca suntemu curiosi c6 se vedemu la timpulu seu, candu diet'a se va apuc6 se'si compuna ea insasi o lege electorala definitiva, c6 ce schimburi va afla aceeasi cu cale a face in acestu regulamentu provisoriu, octroatu din absolut'a necesitate a impregiurariloru.

P6te fi c6 mai multi voru pretinde spre exemplu a scad6 censulu dela 8 fl. la 5 fl. Ne aducemu aminte cate dispute au decursu in privinti'a censului nu numai in a. 1848, ci si in a. 1861. Noi carii acestu censu de 8 fl. l'amu comparatu, la alta ocaziune, cu mai multe alte censuri din alte tieri, ne suspindemu astadata orice descoperire a opiniunii n6stre asupra cifrei de 8 s6u 5 fl., pentruca suntemu convinsi si odichniti, cumuca cu censulu de 8 fl. nu va intr6 in drepturile politice nici macaru unu proletariu, precumu se prefacea (simulabant), unii altii ca se temu, ci ca din contra va remanea pe dinafara unu mare numeru de locuitori cu casa cu m6sa, cu starea loru materiala bunica si cu portari laudabile. Noi adeca d6amu cu socot6l'a, ca in marele Principatu alu Ardealului pre lenga censulu de 8 fl. si pre lenga celelalte conditiuni statore pentru cei destinati a exercit6 frumosulu si importantulu dreptu de alegatoru, voru esi numai camu la 60 mii alegatori. Intr'aceea ori si cumu, acei 60 mii barbati voru fi si in stare si in dreptu de a d6ce, ca ei reprezenta tier'a, natiunile conlocuit6re si t6te interesele loru in modu constitutionalu fara asemenare mai demnu de respektu, decatu cumu a fostu ea reprezentata pana la 1848 si chiaru in a. 1848, si cu sute de

procentu mai bine decatu sunt de es. reprezentate principatele romanesci in camer'a loru prin acea lege electorala prea tical6sa octroata loru de catra Europ'a, dupa care tier'a roman6sca abia are in totu coprinsulu seu cinci pana in siese mii alegatori, din care cauza mai alesu, acelea tieri sunt supuse la cele mai periculo6se agitaciuni, sbuciumaturi si sgudituri cumplite.

Ce vi se pare inse de § 23, in poterea carui se contiene, cumuca in dieta st6 in voia la fiacare membru alu dietei de a se folosi de un'a din cele trei limbi ale tierii? Au nu este cu ac6sta mesura indestulata un'a din cele mai legitime dorintie anume ale romaniloru? Eara candu vei privi aceeasi mesura mai deaprop6, vei cun6sce indata, ca nu s'a facutu mai multu, decatu ca in loculu limbei latine m6rte s'a introdusu o alta limba viia vorbita in ti6ra de majoritate, intiel6sa multu pu6inu si de altii, incatu asi6 chiaru art. de lege din 1791 numai catu s'a modificatu intr'unu singuru cuventu, ca adica in locu de lingua latina se se puna limb'a roman6sca. Preste ac6sta totu cu aceea mesura li s'a datu ardeleniloru ocaziune de a invati6 se se suferere unii lenga altii, se se asculte si intiel6ga unii pre altii, dupa cumu se suferere, se asculta si intielegu germanii, francii si italianii in Elveti'a, flamendii, valonii si francii in Belgiu; eara intr'aceea prin propusetiunea a dou'a reg6sca celoru trei natiuni ardelene li s'a datu totuodata preadorit'a ocaziune de a'si regul6 odata referintiele limbiloru in modu definitivu.

6re inse d6ca voiamu noi se analisamu regulamentul electoralu provisoriu, pentruce amblaramu sarindu de ici colo, pentru ce nu apucaramu lucrulu tocma dela § 1, carele este atata de interesantu? — Nu aveamu in cugetu a face analis'a § de §; amu voitu numai a prefer6 c6 pe intemplate doi trei §§-i din cei mai multu cumpanitori. Adevveratu ca § 1 este f6rte interesantu; dupa ce inse noi inca in decursulu anului 1861 amu supusu la o analiza inadinsu t6te dementele din care fusese compusa diet'a Ardealului pana in 1848 si o amu aretatu cititoriloru pre catu ni se pare noua intru t6ta abnormitatea ei; dupace de alta parte dorinti'a tuturoru a fostu, c6 in diet'a viit6re t6te nationalitatile se'si aiba pre catu se p6te reprezentati loru nationali, — apoi ni se pare nu va fi nimini, care se nu recun6sca, anteu, ca acumu acestu scopu se p6te ajunge prin unu felu de impartire a tierii in cercuri electorale acomodate si dupa nationalitati, cumu si prin favorarea mai multoru orasie unguresci si sasesci, c6 ele se al6ga singure fara amesteculu locuitoriloru sateni; alu doilea, ca dupa acestu regulamentu octroatu interesele guvernului potu se fia multu mai reu si ale poporului multu mai bine reprezentate. Pana la 1848 adica Marele Principatu Ardealulu, adica aristocrati'a lui si sasii tramitea la dieta 96 deputati alesi, din contra regimulu chiam6 152 regalisti, 29 membrii ai guvernului, 16 membrii ai tribunalului apelativu, 17 capi ai tienuturiloru, adica cu totulu 214 reprezentanti ai regimului, prin urmare majoritate veghiata, totudeauna sigura! Si apoi ar mai crede cineva, ca ac6sta intocmire a dietei ardelene o facuse insasi aristocrati'a inadinsu, nesilita de nimini, ci cu totulu din buna voi'a sa! Astadi regimulu se margini la unu numeru numai

de 40 regalisti, eara incolo alegerile deputatilor sunt lasate in voi'a sortii. Adevratu ca nu e dîsu nicairi prin lege, cumu- ca amplotati de ai statului nu potu fi alesi deputati; de alta parte inse alegerea loru inca este marginita prin censu, ceea ce dela alti ómeni de sciintia nu se cere (vedi § 29); prin urmare poporului ei este lasatu cu totulu in voi'a lui cá se aléga séu totu amplotati, séu totu numai ómeni independinti, carii n'au cu regimulu nici in clinu nici in maneca, adica nu se au cu elu nici bine nici reu, nu'i sunt contrari de locu, inse nici ii sunt oblegati séu prin lefi, séu prin cavalerii si ranguri, séu prin alte midiulóce genante. De alta parte earasi s'au luatu precumu audîmu, cele mai serióse mesuri in contra oricaroru incercari de a castigá voturi prin coruptiune ori prin amerintiari si infricari, pentruca asemenea casuri se voru tractá si judecá dupa legile penale. — Asiá, de si pentru noi nu este nicidecumu ceva nou, candu audîmu repetînduse ici colo, cumuca in politica nu este morala, totusi ne place a crede, ca incai astadata in politic'a nóstra a toturoru va mai avé locu si moral'a, si consciinti'a de dreptu si — rusinea de lume. Inse — Vederemo. B.

Mai. Sa. c. r. apostolica cu biletu prean. din 14/5. Maiu a binevoitu a denumi pe consiliarulu cancel. de curte transil. Franciscu B. de Reichenstein de vicecancelariu alu aceleasi.

Totu sub acestu datu consil. cancel. de curte Daniel K a b o s la cerere sa s'a strapusu, pelunga recunoscinti'a meriteloru, in stare de odihna.

D. Stefanu Ambrusiu e denumitu administratoru regiu in com. Carasiu.

Unionistii. *)

VIII.

Dupa ce credeamu, cá cele panà aci dîsa voru fi destule, pentru a ne dá una idea chiara despre tendentiele unionistiloru, mersii si politic'a loru, precumu si despre alte puncte de certe intre acestia si intre anti-unionisti, cari puncte numai dein templare s'au impreunatu cu obiectulu acestei discusiuni, si dupa ce templarile politice mai noue si constelatiunile, ce stau in prospectu, sunt de una insemnatate mai ardiectoria la degete, de catu cestiunea „uniunei Transilvaniei cu Ungari'a,“ carea, dupa cumu se díce, de atate ori s'a amblatitu, catu n'a mai remasu grauntia in palia, si de acea si antese-mnani unionismulu, mai bucurosu se ocupa cu discusiuni asupr'a obiecteloru dílei de catu cu polemie in contr'a anti-unionistiloru, — dupa acesta credentia mai credeamu inea si aceea cá suscriptiunea finale, de si simbolica, sub Nr. VII erá la loculul seu.

Inse abia esíse la lumina Nr. VII, si eta cá se aratá indata unu altu adversariu asupr'a scrietoriului acestoru numeri P. in loculul lui D., carele intru una digresiune in cert'a sa „de lana caprina“ nu numai se nevoliesce a redicá velulu anonimitatei lui X, ci si a combate pre scrietoriulu acestoru Nri, cá pre unulu, ce nu ar' fi cosecente in parerile sale despre acesta thema fácia cu parerea ce s'a datu mai de multu in Organu la a 1848. Se lasamu, cá totu P. se plange amaru, cá ce nu ne amu dechiaratu pentru dlui in disput'a cu D., si oresi cumu amu si chiaru protestatu, ca se nu ne amestece intre partisanii Autoriului „Independentiei,“ nece se ne numere intre „Dacoromanisti.“

Cu ce dreptu s'a incercatu P. a strabate in anonimitatea scrietoriului acestor'a, nu voliu se discutiu aici, de catu numai oserbezu, cá atari incercari, ce mirosa a spionare, semena prea multu cu incercarea de a ceti in scrisorile sigilate, — si cá anonimitatea, ce si dá unu scrietoriu dein cause, despre cari singuru are dreptu de a judecá, in aintea omeniloru derepti e atatu de sacra, cá si coscienti'a omului, in carea nemenui nu e liertatu a se mesteca de catu singuru lui D. dieu, — inea nece atunci, candu anonimitatea e unu velu a-tatu de stravedietiosu, cá si velulu cadâneloru moderne dein Costantinopole.

Ci curiositatea, acesta fragiletate ce forá dereptate se atribue cá una caletate propria femeieloru, — curiositatea de a ascultá la cheea usiei, si a strabate tote misteria-le, — se afla, dorere! si la multi dein seculu ne-fromosu, cu care caletate totu de un'a e impreunata si alt'a totu asiá de delicata, de a buciná in gur'a mare seau in gur'a mica acele mari descoperiri, ce le a castigatu prin nespus'a ostenela, ce o amu caleficatu mai susu.

Se lasamu inse si acesta incidentia intru atatu, sperandu, cá publiculu nece nu astepta mai multa dilucidare asupr'a acestei materii, si se trecemu la partea mai momentosa.

P. ne spune curatu, cá autoriulu acestoru numeri nu e mare politicu. — Dá! asia este; si noi insine ne amu cunoscutu totu de un'a pucinetatea talentului politicu, ce ne a datu Ddieu, si nu facemu, nece amu facutu nece una data sfara mare, dein ceea ce nu avemu. Dein contr'a multiemi- mu lui Ddieu, cá celu pucinu ne a datu acelu semtiu bunu, cá se ne cunoscemu pucinetatea nostra, si se nu pretendemu nece una data, nece macaru catu ne-se cuvene; si nu credu, cá am luoratu candu-va in contr'a acestei regule; er' de voliu fi lucratu, revocu acumu pentru totu de un'a, si sperezu a fi escusatu cá tota lumea peccatosa.

A fi politicu mare, e unu talentu raru, care Ddieu nu l'a impartitu multor'a, cá si pre alte talente mari, pentru cá se nu devenia triviali. Si ferice de omulu, care se semte in posesiunea unoru atari talente; elu e filiulu de predilectiune alu dieiloru, si luceferulu de demanetia si de sera, la care toti cauta cu admirare de fromoseti'a si stralucirea lui. Candu romanulu va fi asiá de fericitu, catu se pota numerá intre filii sei capacitati politice, cá Talleyrand, Canning, Metternich etc, noi celu pucinu nu vomu invidiá romanului aceste talente esceptiionali, ci inca dein tota anem'a-i vomu si gratulá.

Cu tote astea nu pote se nu ne prenda mirarea, deca cene-va dela omulu politicu mai cere si cosecentia in parere asupr'a cestiuniloru dílei, candu tota cosecenti'a ce se pote cere pre dereptu dela unu politicu e numai cá se remania politicu. Cosecentia in principia, si in teoria deca vrei, dá, se cere si pre dereptu se pote cere dela filosofi, si dela politici, candu filosofeza asupr'a principia-loru de statu, inse in praxe si candu e vorba de aplecarea teoriei la praxea si la impregiurarile positive; a cere cá ceneva se remania cosecente politicu e unu postulat, caruia pucini politici se supunu, si de o facu cumu va, nu o facu de catu cu buzele si cu gur'a, er' nu si cu anem'a si cu convictiunea. Istori'a politiciloru si celoru mai renumiti ne dá prob'a cea mai invedereta de necosecentiele politice, forá de a le-se poté face nece cea mai mica imputare pentru atari necosecentie, dein acea simpla, cauza, cá esenti'a politicei in acestu sensu chiaru nu stá in cosecentia, ci in ore-ce, care lumea o a botezatu cu unu nume nu prea onoricu, inse forte semena cu intieptiunea si prudenti'a.

Atat'a pentru imputarea versatilitatei in politica, cu carea me onoreza P., candu me identifica cu redactoriulu organului si autoriulu articiloru despre uniune in primaver'a anului 1848. Nu se pote negá, ci nece voliu se negu, cá dupa in- scriptiunea acestoru articli se ar' presupune, cá deca acesti articli au esítu dein aceeași pena, dein carea au esítu si „Unionistii“, atunci si cursulu ideiloru, pote si alte mai multe, voru fi totu acelea intru articlii dein 1848, cari se afla in celi dein 1862/3, macaru cá una viatia si esperientia amara lunga de 15 ani e in stare se modifice prea multu nu numai perulu de pre capulu omului, ci chiaru si convictiunile cele mai firme dein creerii lui, si mai alesu convictiuni, cari in etatea mai tenera si mai lesne credietoria, sunt basate numai pre principia teoretice si pre sinceritate politica, er' cari intru una etate mai matura, si dupa una esperintia de asiá multi si cumpliti ani, s'au aflatu, cá au fostu basate pre suposite, pre cari esperienti'a le a dementítu.

Eu sciu bene, cá aste ratiuni nu voru fi destule pentru a me escusá in aintea lui P., inse intentiunea mea nece nu este cá macaru se me incerou a me escusá, fiendu cá astu feliu de lucrari seau convictiuni, cari nu dependu de la voli'a omului, ci dela poterea impregiurariloru, nu au nece trebuentia de escusare in aintea nemenuia, nu cumu-va afara de P., — tienendune inca totu de supositulu cá X e = C.

Ci dupe asta premise se venimu a cosiderá mai de a- própe cestiunea „uniunei“ dein punctulu de vedere, cumu o au cosideratu romanii Transilvaniei dela a. 1848 inependu pana in diu'a de astadi, dupe care consideratiune apoi se va cunosce, catu de multu seau catu de pucinu peccatuescu celi ce s'au dechiaratu pro seau in contr'a uniunei. (Va urma.)

Unde se afla romanii ardeleni dela diplom'a din 20. Oct. 1860 incoce?

(Urmare din Nru 33.)

Dupa esirea diplomei romanii de aici vediura indata, cumuca Ardealulu, prin urmare si natiunea romanésca prin acea diploma este rearuncata pe timpulu dintre 1847 si 1848;

*) Vedi Gazet'a Nru 27 si cele mai din ainte.

eara încotru pentru câteva drepturi fundamentale, convenite omenimei întregi, apoi lipsa a celor se simțea după esirea diplomei că și mai înainte de aceea; prin urmare aceleasi din partea Brasiovenilor se și respicau întretiesenduse în o programa a lor de 26 puncte, carea pe atunci desgustase pe mai multi oameni ce nu erau dedati cu apă rece. Prin aceeasi se cerea că drepturi fundamentale: introducerea în judecată a procedurii publice și verbale și tribunale de jurati (Jury) pentru cauze criminale; garanti'a libertatii personale (adica de a nu fi aruncatu la temnița nejudecat, numai din prepus, séu din capritiu, séu din resbunare personala, séu din ura nationala, séu din interesu scarnavu și hotiescu); libertatea de tiparu (careă încă totu lipsia și lipsece până astadi); dreptulu de însoțiri séu reuniuni și adunari (care fara multe rugaminti și mari precautiuni nu se suferă nici până astadi); eara mai anumitu pentru țiera, dreptulu unei diete generale constituante, cumu și prochiamaarea natiunii romane că atare s. a. s. a.

Pre cându deputatiunea ce se află la Viena se gata a substerne petitiunea nationala ce portă dat'a din 10. Dec. 1860, grijele noastre se imultia cu privire la nou'a reorganizatiune ce se astepta că se fia întreprinsu întru întielesulu p. III din diploma. O parte din acelea îngrijiri se pôte cunoșce din o scrisore privata tramisa de aici deputatiunii la Vien'a. Aceeasi pórta dat'a din 7. Dec. 1860 și coprinde între altele: „Romanii de aici au tramisu în primirea Esc. Sale. acele 26 puncturi ale lor de petitiune, înse sub adres'a Dlui V. B. Credemu, ca aceiasi până acumu vi s'a comunicatu la întreg'a deputatiune.

Eu cu acea ocaziune mi luasemu voia a mi pune pe chartia și óresicare opiniuni ale mele particulare. Astadata me simțiu îndatoratu în urmarea unoru discussiuni amicabile ce avuramu aici unii dintre noi asupra denumirii cancelariului, a conversă puțintelu cu Domni'a-Vóstra.

Este prea adevratu, ca îndata după 20. Oct. un'a din cele mai de frunte dorintie manifestate de catra întielegintii romanilor a fostu, că se se midiolocésca preanalt'a denumire a unui cancelariu romanu. Noua înse ne vine că se reflectamu la acea dorintia următoare: Lasu ca e fôrte la locu întrebarea, déca se va află romanu, carele se se determine a priimi postululu de cancelariu cu periculu de a fi că mane delaturatu și re'mpínsu în o stare privata, în care pôte nu iar prea da man'a se se re'ntórca; pentru ca pe care din romanii nostrii de rangu și capacitate ilu astépta în viéti'a privata venituri de câteva mii din nu știu ce mosii alodiale; dar' apoi — unu cancelariu care se va denumi astadi mane provisoriu, este a se privi numai că o unélta de care se te folosesci numai de joi până mai apoi, după ce l'ai adusu în pusetiune de a se depopularisá în drépt'a și în steng'a. Pentruca pe cine se multumésca mai anteu acelu cancelariu? Pe gubernu séu mai bine pe dinastia? Pe romani? — Da, cându interesele acestora ar concorda întru tóte cu macsimele gubernamentale și cu interesele gubernului, ceea ce numai Dumnezeu seia până acumu. Cu magiarii? Nici odata. Déca unu Br. Vay nu le pôte face pe voia, apoi cumu le va face unu altu cancelariu în Transilvani'a, fia acél'a chiaru unguru, și cu atatu mai puținu unu romanu?

Apoi unu cancelariu romanu: au nu l'amu pune în periculu de a și perde chiaru viéti'a!

Noi romanii transilvani trebuie se presupunemu și fara voia noastră, ca încă până acumu totulu depinde numai dela gubernu. Séu gubernulu vrea séu nu vrea că se garantece drepturile și viitoriul natiunii romane: în ambele casuri elu va da cancelariului instructiunea cumu va vrea, eara acésta o va priimi, va jura pe ea și o va esecuta; séu de nu, elu nu e cancelariu, ci devine unu minciunosu, ori celu puținu unu ticalosu. —

Séu gubernulu pôte séu nu pôte asigurá nationalitatea, libertatea și viitoriulu romanilor: în casulu dintaiu are numai se se dechiare, înse fôrte respicatu, precisu și cu tóta solenitatea, eara apoi romanii încă voru ști se'li fia recunoscatori; în casulu din urma mai bine se ni-o spuna curatu: Mergeti în tréba-ve, ungurii sunt mai tari decatu mine și decatu voi toti, îmi e frica și mie de ei; eata ve spunu și ve abandonu în grati'a lor; vedetive voi de capulu vostru, ca eu nu ve pociu ajutá.

Asiá suveranulu nostru a prochiamaatu în 20. Oct. atatea drepturi omenesci (și cate nu lea prochiamaatu, cumu libertatea de tiparu, de adunari și reuniuni și — libertatea personala, le mai pôte dá); suveranulu se angajá cu acésta a le și sustiené; prin urmare mai repetim odata, ca cu aplecare la Transilvania, fia cancelariu unguru ori romanu, turcu

ori tataru, elu va trebui se urmese asiá precumu îi va suná instructiunea. Mai departe apoi depinde totulu dela viitorea dieta, prin urmare și dela noi, déca vomu fi barbati întregi întru tóta puterea cuventului. (Va urma.)

Brasiovu, 26. Maiu n. Publicatiunea din 23. Maiu a comitetului centralu de alegeri se vede a fi pre la tóte portile și respantiile. List'a contribuentiloru de dare dirépta (contributio directa, pe capu, pe mosii și pe venituri, înse — fara aruncaturi și crescaturi și fara accise) până josu la sum'a de 8 fl. v. a. se afla scósa dela inspektoratulu imperatescu de contributiuni în trei esemplare, care tóte se transpusera comitetului de trei însărcinatu cu priimirea reclamatuniloru și cu rectificarea toturoru listelor întru întielesulu juramentului depusu. Acelea liste se afla acumu puse la locu publicu, unde nu numai se potu citi de catra ori-cine, ci sta în voia fiacaruia a le luá și în copia, pentruca de si ar fi fostu de doritu că aceleasi se se tiparésca, de o parte înse lips'a de spese ce aru fi destinate spre asemenea scopu, eara de alt'a lips'a de poteri lucrátore cu iutiéla ceruta în tipografiile de aici nu iertá tiparirea acelor liste, care se coprinde din 15 cóle scrise și aru cere prin urmare unu timpu că de trei septemani.

Intr'aceea noi carii amu cititu acelea liste, simțim trebuinti'a de a ne face următoarele observatiuni.

Ati crede óre, ca locuitorii cetatii și ai suburbiiloru (cu asiá numitele Stupini preste 120 și cu satulu Dréste care încă face o parte a Brasiovului) privescu până acumu la acele publicatiuni și la acelea liste cu o nepasare spaimantátore! eara déca vrei se stai cu cate cineva în vorba asupra actului de alegeri la dieta, apoi ei te întrebá cu cea mai mare naivitate copilarésca: „Bine, Domnule, dara nu ști ca acésta e tréba „cinstitului comunitát“, ca la noi alege, și face și derege numai cinstitul Comunitát? —

— Ean asculta jupane, domnule, domnisorule (Herr, Herr von, junger Herr), apoi se vede ca dta n'ai cititu legea cea noua? — „Eu nu citescu „Gazeturi“ Domnule.“ Séu: — „Se erti Domnule, ca despre tréba acésta încă nu ni s'a cititu nimicu la esitul din biserica.“ Séu: „Ean las' Domnule, ce alegeri, ce dajde, ce 8 fl. v. a.? nu platim destulu? se mai dâmu cate 8 fl.??

Bravo publicitate, bravo simțiu comunu, bravo lene romanésca, bravo nepasare sasésca, bravo neaga unгурésca cu nem și eara nem, bravo toti nebunii, carii isi perdu timpulu cu capacitarea de patrioti și cetatieni de statu, cumu sunt unii cá acestia!

Si ce vi se mai pare, ca din unu numeru cam de 25 mii suflete cate locuescu Brasiovulu, contribuenti platitori de dare dirépta până josu la 8 fl. v. a. sunt cu totii numai 1563! — Scóte din acestia veduvele care sunt preste 200, scóte pe cei repausati dela 1861/2 încóce, scóte pe faliti și pe vreo cativa condamnatu pentru crime, și vei avea abiá numerulu de 1250 alegatori contribuenti. Adauge la acestia pe preoti, profesori, doctori, advocati, dascali, apotecari, corpuri morale, comune, biserici scl. scl. și dieu nu știu, déca din totu cuprinsulu Brasiovului, din tóte nationalitatile lui (până și din tiegan,) vei scóte cu totulu vreo 1400 alegatori. În adeveru unu numeru acésta multu mai moderatu, decatu că se poti díce, ca ar fi prea democraticu.

Mai știți earasi, ca din partea romaniloru lipsia vreo trei preoti, cinci invatiatori și ce mai știu eu cati altii. „N'avemu ce face,“ fú respunsulu deregatoriiloru politice, ca episcopi'a romanésca n'are nici unu Schematismu, nu tiene nici pe cleru nici pe statulu scolasticu în evidentia; séu celu puținu noua nu ni s'a impartasitu nici odata asiá ceva. Noi cunoșcemu numai tabelele de contributiune, care earasi nu cunoșcu titule și caractere, ci numai persóne și cifre. Ci clericii (preotii), profesorii și dascalii se reclame déca voiescu se fia priimiti între alegatori.“

Eata asiá stamu în prim'a comuna din Ardealu; cumu va merge óre în celelalte?! —

Candidatiuni pentru deputati încă nu s'au facutu mai nicairi. — Corabii fara compasu, calatori fara calausu, óste fara nici o comanda.

Mergemu fôrte bine, fôrte minunatu! — — — B.

Aradu în 30. Aprilie (12 Maiu) 1863 După cumu din antecedentie pôte fi cunoscutu onoratulu publicu romanu, mai multi barbati întielegenti romani din Aradu, și din partile mai de aprópe, condusi de indemnulu amórei natiunale, și geniulu de progresu, s'au cointielesu la olalta a starui înfiintarea unei Asociatiune în Aradu, alu carei scopu se fia:

desvoltarea si cultur'a poporului. Amesuratu acestui prepusu maretii si salutarii, sub conducerea si spriginirea Présântiei Sale Dlui Episcopu diecesanu Procopiu Ivaoskovits au elucratu unu staverementu de statute cá fundatori ai Asociatiunei, si le-au substernutu spre intarire la locurile mai nalte. —

Staruintiele aceste ale zelosiloru fundatori, sunt incoronate de rezultatulu doritu.

Mai. S'a imp. reg. si apostolica cu pre'nalt'a resolutiune din 17. Sept. 1862 (decretulu aulicu din 18. Oct. 1862, Nr. 15554 si alu in. consiliu reg. ung. locutienente din 11. Febr. 1863 Nr. 10282) s'a induratu a aprobá statutele substernute.

In urmareea acestei prégratióse concesiune, dupa premitearea preparativelor cuviintióse, si cochiamariloru, s'a prefiptu de terminu pentru deschiderea solenele a adunantie generale constituitória dñu'a de 30. Aprile (12. Maiu 1863.

Cu bucuria dara ve facemu cunoscutu decursulu solenitatei de deschidere alu maretiei Asociatiune, precumu constiuirea acelei-a.

Inca inainte cu o di s'au adunatu mai multe notabilitati, barbati straluciti, deregatori, advocati si preoti din comitatele vecine, si multíme de poporu. Insufletirea si bucuria stralucia pe feciele toturoru. Sér'a pe la 9 óre s'a tienutu o cina amicale in ospetari'a lui Schneider, cu care ocasiune band'a de aici a intonatu numái melodie romane atatu de placute unui romanu.

La 9 óre diminéti'a s'a inceputu solenitatea cu chiamarea santului spiritulu in biseric'a catedrale romana, celebrandu-se sub pontificarea Ill. Sale D. Episcopu diecesanu o misa acomodata serbarei, si accompaniata de corulu armoniosu si imponente alu teologiloru. La acést'a celebrare au asistatu toti fundatorii si cei ce au venitu la solenitatea deschiderei.

Dupa finirea ceremoniei au plecatu toti catra loculu adunantie, la otelulu „Crucei albe“ in sal'a cea mare destinata spre acestu scopu. Sal'a cu ambele galerie erá plina de ascultatori de tóte clasele; pentru presidiu si fundatori erá destinatu locu separatu in mediuloculu salei. Ill. S'a D. Episcopu, cá presiedinte interimale invitatu de o deputatiune se presentá intre nenumerate „Se traiésca“ la 10 óre, ocupandu-si loculu presidiale. Impreuna cu Illustritatea S'a a fericitatu cu presintiele loru adunanti'a Escelintiele: DD. doi generali din locu, unu colonelu, si unu maioru, Ill. S'a D. supremu comite alu nostru Teodoru Serbu, Illustri Domni Andreiu, Antoniu si Georgie de Mocioni, Magnificulu D. Vincentiu Babesiu, secretariu de curte, Msa D. Georgie Popa, asessoriu la inclit'a tabla regia, Constantinu Joanovicu, consiliariu de scóle, revssm. D. canonicu in Lugosiu Mihaile Nagy, DD. Aloisiu Vladu, asessoriu, Dr. Aureliu Maniu, advocatu, Filipu Pascu, profotiscale si alti on. DD. judi cercuali si advocati din comitatulu Carasiului, in numeru de 15, dintre cari mai multi erá in costumu natiunale stralucitu. — Dupa ce se finira urarile de intrare incepú:

Siedinti'a I.

Msa domnulu Episcopu cá Presiedinte interimale alu Asociatiunei tienú o cuventare stralucita intrerupta dese ori de urari estusiastece catra Maiestatea S'a si cas'a domnitória, totu odata o dechiaratu adunanti'a de deschisa. — La cuventarea Msale d. notariu alu adunantie notariulu Lazaru Jonescu rosti unu respunsu de multiamire Ms. D. Presiedinte in care desfasiurandu necesitatea Asociatiunei si folósele ce purcedu din acea, a indemnatu pe membri la contielegere si colucrare imprumutata, urandu adunantie prosperitate, si multiamindu Predemnului Presiedinte pentru fatigele intru staruirea infiantiei Asociatiunei. Acestu cuventu inca a fostu fórté placutu, si intreruptu dese ori de urari. Dupa deschiderea adunantie predandu Msa D. Episcopu si Presiedinte, presiedinti'a Msale domnului asessoriu la tabl'a regésca Giorgiu Popa, intre „se traiésca“ númerose s'a departatu, si domnulu Presiedinte nou ocupa loculu presidiale, asemine salutatu de intreg'a adunantia cu „se traesca“ nenumerate si presiuni de simpatia. Numindu-se prin domnulu Presiedinte Ioane Popovicu Desanu de notariulu adunantie, s'au cetitu statutele si programulu, si dupa ce comitetulu interimale si-a substernutu reportulu, si acesta s'a aprobatu, precumu si relatiunea despre ratiunile de pana acumu, fundatorii Asociatiunei au inceputu alegerea membriloru cu voturi secrete inducundu-se rezultatulu in protocolu.

(Va urma.)

Una rogare ferbinte! Fratiloru preonor. DD. Protopopi si Preoti!!! Dvóstra singuri ne mai poteti ajuta la alegerele dietale! Se mérga deci iute si de graba **fiacare parochu** la loculu comisiunei pentru reclamari si se'si scóta pe cunoscutii sei poporeni din list'a ce se afla acolo. apoi se publice si se cerce, ca ei potu sci mai bine, cari dintre poporeni sei ce platescu 8 fl. dare (afara de aruncatura. Aufschlag, pótlék) au remasu afara, si sei tramita la dñu'a pusa la comitetulu de indreptari si reclamari, cá se pretinda cu cartea de dare in mana, cá se'lu inscrie si pe elu in list'a alegatoriloru fara catu de pucina intardiare, ca amanandu numai 2—3 dile nu'si va mai poté castiga dreptulu si noi póte se simtimu aduncu si cu amaratiune o nepasarea din indiferentismu séu din ametiéla, ér' altii se voru folosi de uimirea multora. — Acumu séu neei odata se ne luptamu a ne folosi dreptulu de alegere. Si apoi se ne publicamu barbatii candidati pentru deputati, cá sei cunósca alegatorii. O lupta acésta constitutionalá!! Se vedemu cu ce demnitate o vomu portá! Lucrulu merge cu mare intécire, deci se ne inarmamu cu tóta incordarea, cá se nu remanemu din vin'a nóstra reu representati la alegeri si in dieta. — Vedi si diosu. Red.

Diplomaticu in afara nemica straordinariu. Polonii se totu intindu, diplomati'a si totu cauta pulsulu. —

Nr. 2/1863 com. centr. aleg.

Publicatiune.

Comisiunea centrala de alegeri, alésa in acésta cetate libera regésca intru intielesulu §§-loru 35 si 36 ai Regulamentulu provisoriu emisu pentru diet'a cea mai de aprópe a Ardealului, avendu de scopu a mânui si conduce trebile alegitoriloru intru tóte referintiele loru, pe temeulu §§-iloru 42 si 48 ai numitului Regulamentu, a denumitu pe Comitetulu de trei membrii insarcinatu cu indreptarea listelor de alegatori si cu priimirea reclamatiuniloru in contra acelorasi, a statoritu totu odata, cá acelu Comitetu se'si incépa lucrurile sale la 1. Juniu a. c. si se le incheie in 3. ale aceleiasi lune pe la 6 óre sér'a.

Aducunduse acésta la cunoscenti'a publica, sunt totuodata provocati toti aceia, carii nu se vedu trecuti in list'a alegatoriloru, si credu cá au dreptu de a luá parte la alegerea deputatoriloru carii sunt a se tramite din partea Brasiovului la dieta, precum si aceia, carii potu produce vreo remustratiune intemeiata in contra vreunui din cei trecuti in list'a electorala, cá intru intielesulu regulamentulu dietalu se'si produca respectivele loru reclamatiuni proptite de recerutele dovedi in susu prefiptulu terminu de 3 dile, la subscrisulu Comitetu, care in acele trei dile va tiené ne'ncetatu siedintiele sale in sal'a Magistratului, eara acésta cu atatu mai vertosu, ca dupa trecerea acelu terminu, activitatea Comitetului incéta, eara apoi orice remustratiuni ce s'aru aduce mai tardiu la Comisiunea centrala de alegeri cu scopu de a fi priimitu cineva in listele electorale, pe temeulu §§. 47 et 48 ai regulamentulu dietalu, nu voru mai fi luate in sama.

List'a alegatoriloru este afipta in sal'a Magistratului si fiacare o póte luá spre cercetare inca si in órele de oficiu atatu in espeditur'a Magistratului, catu si in Archiv'a aceluasi. Brasiovu, 23. Maiu 1863. 1—3

Comitetulu de indreptari si reclamatiuni alu comisiunii centrale de alegeri.

Nóu'a prenumeratiune

se deschide cu conditiunile si pretulu cunoscutu. Acumu asteptamu dela fiacare fostu D. prenumerantu, cá se mai castige celu puçinu inca cate unulu doi pelenga sene, cá se ne aflamu in stare pe timpulu dietei a pleda, informa pe largu si desu despre totu ce se face pentru noi. Celu puçinu acumu odata se ne incordamu cu totii poterile si pentru publicitate!!!

— **Urgentia ne mai amanabila!** Domnii restanti cu tramitarea prenumeratiunei sunt rogati se nu mai amane a se refui, ca arde muculu la degete si Dieta?! Totu odata restantii cu inseratele se nu astepte a fi publicati.

Cursurile la bursa in 26. Maiu 1863 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl 30 cr. v. a
Augsburg	—	—	110 „ 75 „

Obligatii desarcinarii pamentului in 20. Maiu 1863:

Bani 74·25 — Marfa 74·75.